

УДК 378.147:[338.488.2:640.4]

Бурак В. Г.

ORCID: 0000-0001-5097-6536

Кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу,
Херсонський державний університет
(Херсон, Україна), E-mail: burak_valia@ukr.net

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ФУНКЦІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Визначено, що професійна підготовка майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи – це організований, безперервний і цілеспрямований процес формування і розвитку в здобувачів освіти необхідних для фахової діяльності професійних компетентностей, який здійснюється в закладах вищої освіти різних форм власності та спрямовується на здобуття майбутніми фахівцями кваліфікацій відповідно до освітньо-професійних програм освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр» спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа. Здійснено коротку характеристику функцій професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанного господарства з урахуванням визначених підходів до професійної підготовки названих фахівців, серед яких: компетентнісно-діяльнісний (освітньо-розвиваюча, випереджально-прогностична, інтегративна функції), практико-орієнтований (адаптаційна, діагностико-коригуюча, проєктувально-моделююча функції), технологічний (технологічна, природоохоронна, безпеково-рекреаційна функції), індивідуально-особистісний (ціннісно-орієнтаційна, рефлексивно-мотивуюча та функція диференціації), культурологічний (світоглядно-громадянська, морально-етична, комунікативна функції).

Метою статті є дослідити та теоретично обґрунтувати функції професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в закладах вищої освіти та їхню диверсифікацію в сучасних економічних умовах.

Методологія: У процесі здійснення теоретико-методичного дослідження з проблеми визначення й обґрунтування функцій професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в закладах вищої освіти використано методи теоретичного (аналіз і синтез, ідеалізація, абстрагування, аналогія, екстраполяція, узагальнення, системний підхід, систематизація) та емпіричного дослідження (аналіз даних літературних джерел). Методи теоретичного та емпіричного дослідження використовували для осмислення суті поняття «функція», «диверсифікація»; вивчення та узагальнення їхніх характеристик; узагальнення основних тенденцій у підготовці фахівців із вищою освітою.

Наукова новизна полягає в дослідженні та теоретичному обґрунтуванні функцій професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в закладах вищої освіти та їхню диверсифікацію в сучасних економічних умовах з урахуванням визначених нами підходів до професійної підготовки названих фахівців, серед яких: компетентнісно-діяльнісний, практико-орієнтований, технологічний, індивідуально-особистісний, культурологічний.

Висновки. Процес професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи відбувається за допомогою визначених підходів на виконання виділених функцій, що й забезпечує його якість та збалансованість.

Ключові слова: професійна підготовка, фахівець, готельно-ресторанна справа, функції підготовки.

Постановка проблеми. Нинішнім основним завданням освітньої політики держави є підтримка підготовки майбутніх фахівців у конкурентоспроможних закладах освіти. Л. Хижняк, аналізуючи державну освітню політику в умовах глобалізації через пошуки оптимальної моделі, пов'язує зміни з подоланням монополії держави на освіту і перехід до суспільно-державної освітньої системи з рівноправним партнерством суспільства, держави й особистості шляхом створення сприятливих обставин для її вільного, творчого розвитку [9, 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значущість аналізу, виокремлення та визначення функцій освіти, освітнього процесу, професійної підготовки фахівців засвідчена численними науковими розвідками. У працях А. Губи [4], О. Линовицької [5], О. Неделкової та О. Покидько [6], Л. Хижняк [9], А. Цюприка [10], І. Ярмоної [12] та ін. досліджено основні функції освіти, функції освітнього менеджменту, їхню класифікацію та зміст, соціальні функції освіти та особливості їхньої реалізації в закладах загальної середньої і професійно-технічної освіти, провідні функції самостійної діяльності студентів ЗВО у контексті зміни освітніх парадигм. Важливим є дослідження державної освітньої політики в умовах глобалізації через пошуки оптимальної моделі.

Метою статті визначено: дослідити та теоретично обґрунтувати функції професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в закладах вищої освіти та їхню диверсифікацію в сучасних економічних умовах.

Методологія. У процесі здійснення теоретико-методичного дослідження з проблеми визначення й обґрунтування функцій професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в закладах вищої освіти було використано методи теоретичного (аналіз і синтез, ідеалізація, абстрагування, аналогія, екстраполяція, узагальнення, системний підхід, систематизація) та емпіричного дослідження (аналіз даних літературних джерел). Методи теоретичного та емпіричного дослідження використовували для осмислення суті поняття «функція», «диверсифікація»; вивчення та узагальнення їхніх характеристик; узагальнення основних тенденцій у підготовці фахівців із вищою освітою. Використання методів теоретичного дослідження забезпечувало також аналіз і узагальнення результатів, отриманих під час вирішення завдань.

Наукова новизна полягає в дослідженні та теоретичному обґрунтуванні функцій професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в закладах вищої освіти та їхню диверсифікацію в сучасних економічних умовах з урахуванням визначених нами підходів до професійної підготовки названих фахівців, серед яких: компетентісно-діяльнісний, практико-орієнтований, технологічний, індивідуально-особистісний, культурологічний.

Основні результати дослідження. У контексті дослідження наведемо авторське тлумачення поняття «професійна підготовка майбутніх фахівців готельно-ресторанного господарства», під якою розуміємо організований, безперервний і цілеспрямований процес формування і розвитку в здобувачів освіти необхідних для фахової діяльності професійних компетентностей, який здійснюється в закладах вищої освіти різних форм власності та спрямовується на здобуття майбутніми фахівцями кваліфікацій відповідно до освітньо-професійних програм освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр» спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа, що забезпечить успішне виконання посадових обов'язків, конкурентоспроможність і професійну мобільність у сфері послуг, а також своєчасне оновлення та вдосконалення [2, 9].

У лексикографічних працях функції ототожнюються з явищем, залежним від іншого, основного явища, котре є формою виявлення, здійснення і перетворення відповідно до його змін; завданнями, обов'язками, пов'язаними з професійною діяльністю, посадою людини; величиною, яка змінюється зі зміною незалежної змінної величини (аргументу) [1; 9, 285]. Диверсифікацію функцій пов'язуємо з розширенням діапазону видів функцій через освоєння нових сфер майбутньої професійної діяльності фахівців готельно-ресторанної справи, опанування нових видів послуг та розширення асортименту товарів і послуг підприємствами сфери обслуговування.

О. Линовицька, аналізуючи багатофункціональність освіти, основним покликанням визначає підготовку людини до самостійного життя та праці на основі набуття необхідних знань та формування відповідних компетенцій; серед інших функцій освіти виокремлює соціальну, пізнавальну, комунікативну, функцію психологічної підтримки особистості [6, 44]. А. Губа до функцій освітнього менеджменту як послідовної реалізації процедур навчально-пізнавальної діяльності відносить такі види: інформаційно-аналітичну, мотиваційно-цільову, планово-прогностичну, організаційно-виконавчу, контрольну-діагностичну, регулятивно-корекційну тощо [4, 39]. На думку О. Неделкової та О. Покидько, соціально-педагогічна місія закладу освіти полягає в реалізації основних функцій освіти, у тому числі й соціальної, яка включає забезпечення прав, формування необхідного адаптаційного потенціалу, створення відповідних умов для самореалізації, мінімізація негативних впливів соціуму на особистість шляхом використання сприятливих факторів соціального оточення [7, 15]. І. Ярмонова, соціальні функції освіти та особливості їхньої реалізації в закладі професійної (професійно-технічної) освіти ототожнює із функцією професійної соціалізації, виховною, соціального контролю та захисту, гуманістичною та урбаністичною [11]. А. Цюприк до провідних функцій самостійної діяльності студентів у контексті зміни освітніх парадигм відносить дві групи: класичні (навчальна, виховна, освітня, розвивальна) та варіативні (коригувальна, культурологічна, мотиваційна, організуюча, орієнтувальна, спонукальна, стабілізація) [9, 546–547]. Т. Шанскова, досліджуючи особливості сучасної професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю в умовах другої вищої освіти в Україні, визначає її спрямованість на виконання інноваційної, виховної, адаптаційної, відтворювально-ретрансляційної функцій та функції кумулятивності знань через активне використання знань, накопичених іншими соціально-гуманітарними науками (соціологією, психологією, філософією тощо) [10, 131].

Зважаючи на тісний взаємозв'язок галузі готельно-ресторанної справи з туристичною, доречним убачаємо аналізувати спільні функції до підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування. В. Грушка, визначаючи особливості підготовки фахівців підприємств туристичної індустрії на основі компетентнісного підходу, основними виробничими функціями фахівця туристичної галузі називає проєктувальну, організаційну, управлінську, виробничу (технологічну) [3, 204]. А. Тимейчук, досліджуючи підготовку майбутніх магістрів з туризмознавства до проєктної професійної діяльності, основними функціями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти вважає: контролюючу, навчальну, діагностико-коригуючу, стимулюючо-мотиваційну, виховну (за Ю. М. Мельником), а функціями в професійній діяльності: проєктувальну, організаційну, технологічну, контролювальну [7, 137, 143].

Зупинимось на короткій характеристиці функцій професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанного господарства з урахуванням визначених нами підходів до професійної підготовки названих фахівців, серед яких: компетентнісно-діяльнісний, практико-орієнтований, технологічний, індивідуально-особистісний, культурологічний. Поєднаємо їх та визначимо сукупність функцій у розрізі кожного з підходів.

Компетентнісно-діяльнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи ототожнюється з ефективністю освітнього процесу, включенням здобувачів освіти в активну, соціально і особистісно значущу навчально-пізнавально-дослідницьку діяльність з освоєння знань, набуття умінь, навичок, формування компетенцій і компетентностей для сфери обслуговування, здатністю та готовністю вирішувати спеціалізовані завдання, розв'язувати практичні проблеми в діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу із застосуванням теорій та методів системи наук, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Компетентнісно-діяльнісний підхід пов'язаний із низкою таких функцій:

– освітньо-розвиваючою, суть якої в опануванні системою науково-навчальних знань, формуванні загальноосвітніх і спеціальних умінь, навичок, компетентностей через засвоєння фактів, понять, законів, закономірностей, теорій тощо; розвиткові особистості майбутнього фахівця готельно-ресторанної справи, здійсненні спеціальної роботи з його становлення, зростання навчально-пізнавальних інтересів, здібностей і здатностей до майбутньої реалізації у професії;

– випереджально-прогностичною, зорієнтованою на розбудову освітнього середовища та організацію процесу навчання з урахуванням динамічних змін у науці, освіті та суспільному житті; застосування інформації для прогнозування і вирішення конкретних професійних завдань у галузі готельно-ресторанної справи з урахуванням інноваційного закордонного досвіду, установаження можливостей подальшого розвитку підприємств сфери обслуговування;

– інтегративною, що покликана на основі використання міждисциплінарності та трансдисциплінарності акумулювати інтелектуально-концептуальні можливості окремих наук завдяки досягненню єдності знання, забезпечити взаєморозуміння та духовне єднання людей у різних освітніх, професійних і життєвих ситуаціях; сприяти інтеграції фахового та індивідуального через інтеграцію особистісних якостей, позицій і дій, значущих в освітній, майбутній професійній діяльності, життєвому просторі загалом.

Практико-орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи, на нашу думку, є активною формою організації освітнього процесу, що забезпечує інтегрування теоретичного та практичного компонентів через поєднання навчання у закладі вищої освіти з практичною роботою в реальних виробничих умовах підприємств готельно-ресторанного бізнесу, отриманням відповідних практичних та соціальних навичок, вирішенням професійно значущих завдань в ускладнених умовах, необхідних для подальшої успішної роботи у сфері обслуговування.

Практико-орієнтований підхід зорієнтований на сукупність таких функцій:

– адаптаційну, яка полягає у професійному та соціально-психологічному наближенні освітнього середовища закладу вищої освіти до умов діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу через проведення практичних, лабораторних робіт, навчальних і виробничих практик;

– діагностико-коригуючу, котра забезпечує практичне визначення рівня знань, умінь, навичок і компетентностей; вчасне виявлення прогалин у них і встановлення причин проблем і труднощів в опануванні навчальним матеріалом, коригуванню навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, направленої на усунення виявлених недоліків;

– проєктувально-моделюючу, суть якої – у спрямованості практичної діяльності на вирішення завдань-проєктів у сфері готельно-ресторанної справи з позицій системності, інтегрованості, цілісності й різноманітності; аналізі, інтерпретації і моделюванні на основі існуючих наукових концепцій сервісних, виробничих та організаційних процесів готельного і ресторанного бізнесу; урахуванні специфіки етно- й регіонально-орієнтованих моделей підприємств готельно-ресторанного бізнесу і технологій обслуговування різноманітних груп клієнтів; здатності створювати модель реального підприємства сфери обслуговування.

Технологічний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи набуває важливого значення в самому освітньому процесі, оскільки пов'язаний зі здійсненням багатоваріантного моделювання, проектування і конструювання рішень ситуацій і задач у майбутній фаховій діяльності; орієнтування навчально-пізнавальної діяльності на якісний кінцевий результат через поетапне, алгоритмізоване, поступальне формування сукупності загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Технологічний підхід зреалізовується за допомогою комплексу функцій:

– технологічної, що полягає в забезпеченні ефективності навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти через використання освітніх технологій проектування (цілепокладання, планування, структурування, прогнозування); організації та здійснення (використання методів, форм, засобів, технологій організації та управління навчально-пізнавальною діяльністю); моделювання (дослідження дидактичної взаємодії на різних рівнях та створення інноваційного середовища); діагностування (використання діагностичних засобів для аналізу і самоаналізу методичної системи для визначення показників засвоєння здобувачами освіти знань, формування умінь, навичок, компетентностей); підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи до виконання професійної діяльності відповідно до встановлених вимог і технологій;

– природоохоронної, яка передбачає знання, розуміння та врахування в майбутній професійній діяльності екологічних механізмів управління в галузі охорони довкілля: біотичного регулювання довкілля; еколого-господарського балансу територій; обліково-кадастрового; екологічного моніторингу для організації та управління готельно-ресторанним підприємством;

– безпеково-рекреаційної, актуальність якої в організації роботи в закладах готельного і ресторанного господарства відповідно до вимог охорони праці та протипожежної безпеки; розумінні здобувачем освіти ролі підвищення спроможності людей, спільнот, країн до автономного буття та співіснування в умовах потенційних небезпек, забезпеченні здатності протистояти негативному середовищу, адаптуватися до нього та змінювати його; спроможності відновлювати витрачені сили та зберегти працездатність.

Індивідуально-особистісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи передбачає врахування індивідуально-психологічних особливостей особистості здобувача освіти, статусу й соціальних ролей у різних спільнотах, самосприйняття в контексті цих ролей, настанови, зв'язки людей у спільній діяльності, котрі виявляються в контекстах суспільних міжособистісних взаємин, комунікації і фахової діяльності; соціально зумовлена система психічних якостей індивіда.

Індивідуально-особистісний підхід передбачає інтеграцію таких функцій:

– ціннісно-орієнтаційної, зміст якої в усвідомленні соціальної цінності людини, інтегративної єдності її мети, цілей, мотивів; формуванні ціннісних орієнтацій особистості здобувача освіти, усебічного, гармонійного розвитку, загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей, соціальних норм і цінностей через сприйняття, волюву, емоційну та мотиваційну сфери; формування індивідуальної позиції студента як суб'єкта професійного (особистісного) розвитку;

– рефлексивно-мотивуючої, котра полягає в розвитку у здобувача освіти здатності усвідомлення та порівняння власних уявлень з науковими теоріями для отримання необхідних чи додаткових знань, умінь аналізу та оцінювання своїх дій з метою позбавлення від недоліків у роботі; формування рівня професійної компетентності та модифікації первинного професійного досвіду; самоспонування до дії через фізіологічний та психологічний самовплив на власну поведінку з метою виховання самоорганізованості, активності і стійкості; здатності особистості визначати й діяльно задовольняти свої потреби;

– диференціації, суть якої – у здатності педагога виокремлювати різні групи або окремих студентів та організувати на цій основі різну за змістом, обсягом і складністю навчально-пізнавальну діяльність з урахуванням властивостей особистостей, їхніх життєвих шансів за стартовим потенціалом (здібностями, здатностями, можливостям навчання, розвитку, саморозвитку, розбудови індивідуальної освітньої траєкторії та подальшої професійної кар'єри).

Культурологічний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи полягає в організації освітнього процесу на засадах культуротворчості із використанням здобутків, освоєння норм і вимог, установок і способів національної та світової культур, цінування та поваги до різноманітності та мультикультурності; спрямованості на формування інтегральної компетентності здобувача освіти як суб'єкта культури, здатного до особистісного розвитку, «присвоєння» культурних цінностей, їхнє внутрішнє прийняття на особистісному ціннісно-смісловому рівні; трансляції професійно-педагогічної культури в різних актах розгортання і опредмечування суб'єктності; набутті знань, формуванні умінь, навичок у культурології щодо дослідження природних, соціальних, екологічних, економічних, педагогічних, інформаційних та інших об'єктів та явищ як культурологічного феномену.

Культурологічний підхід репрезентується низкою функцій:

– світоглядно-громадянською, котра пов'язана з формуванням у здобувача освіти сукупності узагальнених уявлень про дійсність, теоретичним усвідомленням та практичним ставленням до світу, способами сприйняття, осмислення і оцінки навколишньої дійсності і себе як конкретно-історичного суб'єкта пізнання і практики, призначення у світі та формує життєві настанови щодо відношення світу й людини; усвідомленням замовниками освітніх послуг своїх прав і обов'язків щодо держави, суспільства, почуття відповідальності за їхній стан; формуванням політичної позиції громадянина щодо процесів, які відбуваються в суспільстві і державі;

– морально-етичною, актуальність якої в забезпеченні сформованості в здобувачів освіти сукупності загальних цінностей, моральних норм, правил, принципів як основи етичного кодексу працівника сфери обслуговування, вимог суспільства до майбутнього фахівця готельно-ресторанної справи, характеру його взаємовідносин з адміністрацією в процесі їхньої спільної професійної діяльності для забезпечення належного морально-психологічного клімату в колективі, клієнтами, що є замовниками послуг сфери обслуговування, діяти відповідно до принципів соціальної відповідальності, громадянської свідомості та гуманності;

– комунікативною, яка пов'язана зі здатністю майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи формування та реалізації ефективних зовнішніх та внутрішніх професійних комунікацій на підприємствах сфери гостинності, навичок взаємодії та продуктивного спілкування зі споживачами готельних та ресторанних послуг, досягнення соціальної спільності при збереженні індивідуальності кожного і адресного підходу до проблеми клієнта.

Результати здійсненого аналізу репрезентуємо в узагальненій таблиці 1 «Підходи та функції професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанного господарства».

Таблиця 1

Підходи та функції професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи

<i>Підходи</i>	<i>Функції</i>
компетентнісно-діяльнісний	освітньо-розвиваюча (опануванні системою науково-навчальних знань, формування загальноосвітніх і спеціальних умінь, навичок, компетентностей через засвоєння фактів, понять, законів, закономірностей, теорій тощо; розвитку особистості майбутнього фахівця готельно-ресторанної справи)
	випереджально-прогностична (розбудова освітнього середовища та організація процесу навчання з урахуванням динамічних змін у науці, освіті та суспільному житті; застосування інформації для прогнозування і вирішення конкретних професійних завдань)
	інтегративна (на основі міждисциплінарності та трансдисциплінарності акумулювати інтелектуально-концептуальні можливості окремих наук завдяки досягненню єдності знання, забезпечити взаєморозуміння та духовне єднання людей у різних освітніх, професійних і життєвих ситуаціях)
практико-орієнтований	адаптаційна (професійне та соціально-психологічне наближенні освітнього середовища закладу вищої освіти до умов діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу через проведення практичних, лабораторних робіт, навчальних і виробничих практик)
	діагностико-коригуюча (практичне визначення рівня знань, умінь, навичок і компетентностей; виявлення прогалин і встановлення причин проблем і труднощів в опануванні навчальним матеріалом, коригуванню навчально-пізнавальної діяльності)
	проектувально-моделююча (вирішення завдань-проектів у сфері готельно-ресторанної справи; аналіз, інтерпретація і моделювання сервісних, виробничих та організаційних процесів готельного і ресторанного бізнесу; здатність створювати модель реального підприємства сфери обслуговування)
технологічний	технологічна (ефективності навчально-пізнавальної діяльності через використання освітніх технологій проектування (цілепокладання, планування, структурування, прогнозування); організації та здійснення (використання методів, форм, засобів, технологій організації та управління навчально-пізнавальною діяльністю); моделювання (дослідження дидактичної взаємодії на різних рівнях та створення інноваційного середовища); діагностування (використання діагностичних засобів для аналізу і самоаналізу методичної системи для визначення показників засвоєння здобувачами освіти знань, формування умінь, навичок, компетентностей)

<i>Підходи</i>	<i>Функції</i>
	природоохоронна (знання, розуміння та врахування в майбутній професійній діяльності екологічних механізмів управління в галузі охорони довкілля: біотичного регулювання довкілля)
	безпеково-рекреаційна (організація роботи в закладах готельного і ресторанного господарства відповідно до вимог охорони праці та протипожежної безпеки; спроможність відновлювати витрачені сили та зберігати працездатність)
індивідуально-особистісний	ціннісно-орієнтаційна (усвідомлення соціальної цінності людини, інтегративної єдності її мети, цілей, мотивів; формуванні ціннісних орієнтацій, усебічного, гармонійного розвитку, загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей)
	рефлексивно-мотивуюча (здатність усвідомлення та порівняння власних уявлень з науковими теоріями для отримання необхідних чи додаткових знань, уміння аналізу, позбавлення від недоліків у роботі; самоспонування до дії через фізіологічний та психологічний самовплив на власну поведінку з метою виховання самоорганізованості);
	диференціації (здатність педагога виокремлювати різні групи або окремих студентів та організувати на цій основі різну за змістом, обсягом і складністю навчально-пізнавальну діяльність з урахуванням властивостей особистостей, їхніх життєвих шансів)
культурологічний	світоглядно-громадянська (формування у здобувача освіти сукупності узагальнених уявлень про дійсність, теоретичним усвідомленням та практичним ставленням до світу; усвідомлення прав і обов'язків щодо держави, суспільства, почуття відповідальності за їхній стан; формування політичної позиції громадянина)
	морально-етична (сформованість у здобувачів освіти сукупності загальних цінностей, моральних норм, правил, принципів як основи етичного кодексу працівника сфери обслуговування, вимог суспільства до майбутнього фахівця готельно-ресторанної справи)
	комунікативна (здатністю майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні професійні комунікації на підприємствах сфери гостинності)

Висновки. Отже, процес професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи відбувається за допомогою визначених нами підходів на виконання виділених функцій, серед яких: компетентнісно-діяльнісний (освітньо-розвиваюча, випереджально-прогностична, інтегративна функції), практико-орієнтований (адаптаційна, діагностико-коригуюча, проектувально-моделююча функції), технологічний (технологічна, природоохоронна, безпеково-рекреаційна функції), індивідуально-особистісний (ціннісно-орієнтаційна, рефлексивно-мотивуюча та функція диференціації), культурологічний (світоглядно-громадянська, морально-етична, комунікативна функції). *Перспективи подальших наукових розвідок.* Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Напрямом подальшого спрямування наукових пошуків стане дослідження критеріїв та показників готовності майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи до професійної підготовки в безперервно оновлюваних економічних умовах.

References

1. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL : <http://sum.in.ua/s/funkcija>
Akademichnyi tлумachnyi slovnyk [Academic defining dictionary] (1970–1980). Retrieved from <http://sum.in.ua/s/funkcija>
2. Буряк В. Г. Досвід професійної підготовки фахівців готельно-ресторанного господарства в закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 29. Т. 1. С. 88–92.
Burak, V. H. (2020). Dosvid profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv hotelno-restorannoho hospodarstva v zakladakh vyshchoi osvity [Experience of professional training of specialists in hotel and restaurant economy in higher education institutions]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogics*, 29, 1, 88–92.
3. Грушка В. В. Особливості підготовки фахівців підприємств туристичної індустрії (компетентнісний підхід). *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2016. № 1 (11). С. 203–207.

- Hrushka, V. V. (2016). Osoblyvosti pidhotovky fakhivtsiv pidpriemstv turystychnoi industrii (kompetentnisnyi pidkhid) [Features of training of specialists of the tourist industry enterprises (competence approach)]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriya «Pedagogika i psykholohiia». Pedagogichni nauky – Bulletin of Dnepropetrovsk Alfred Nobel University. Series «Pedagogics and Psychology». Pedagogical sciences*, 1 (11), 203–207.
4. Губа А. В. Функції освітнього менеджменту: класифікація та зміст. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2008. С. 39–44.
Huba, A. V. (2008). Funktsii osvithnoho menedzhmentu: klasyfikatsiia ta zmist [Functions of educational management: classification and content]. *Pedagogika, psykholohiia ta medyko-biologhchni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu – Pedagogics, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 39–44.
5. Линовицька О. Основні функції освіти. *Вісник Інституту розвитку дитини. Сер. : Філософія, педагогіка, психологія*. 2014. Вип. 36. С. 44–50.
Lynovytska, O. (2014). Osnovni funktsii osvity [Main functions of education]. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Ser. : Filosofiia, pedagogika, psykholohiia – Bulletin of Child Development Institute: Philosophy, pedagogy, psychology*, 36, 44–50.
6. Неделкова О. Г., Покидько О. А. Соціальні функції освіти та особливості їх реалізації в загально-освітніх навчальних закладах. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 4. С. 11–16.
Nediolkova, O. H., Pokydko, O. A. (2018). Sotsialni funktsii osvity ta osoblyvosti yikh realizatsii v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Social functions of education and features of their implementation in secondary schools]. *Tavriiskyi visnyk osvity – Taurian Bulletin of Education*, 4, 11–16.
7. Тимейчук А. М. Підготовка майбутніх магістрів з туризмознавства до проектної професійної діяльності : дис. ... канд. пед. наук. Вінниця, 2018. 263 с.
Tymeichuk, A. M. (2018) Pidhotovka maibutnikh mahistriv z turyzmoznavstva do proektnoi profesiinnoi diialnosti [Training of future masters in tourism for project professional activity]: *Candidate's thesis*. Vinnytsia, Ukraine.
8. Глумачний словник української мови / за ред. Д. Г. Гринчишина. 3-тє вид., перероб. і доповн. Київ : Освіта, 1999. 302 с.
Hrynchyshyn D. H. (Ed.) (1999). Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Defining dictionary of Ukrainian language]. Kyiv, Ukraine : Osvita.
9. Хижняк Л. М. Державна освітня політика в умовах глобалізації: пошуки оптимальної моделі. *Державне будівництво*. 2007. № 1 (2). URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1%282%29_4
Khyzhniak, L. M. (2007). Derzhavna osvitnia polityka v umovakh hlobalizatsii: poshuky optymalnoi modeli [State educational policy in the context of globalization: search for the optimal model]. *Derzhavne budivnytstvo – State building*, 1 (2). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1%282%29_4
10. Цюприк А. Я. Провідні функції самостійної діяльності студентів ВНЗ у контексті зміни освітніх парадигм. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104). С. 541–549.
Tsiupryk, A. Ya. (2016). Providni funktsii samostiinoi diialnosti studentiv VNZ u konteksti zminy osvitnikh paradyhm [Leading functions of independent activity of university students in the context of changing educational paradigms]. *Pedagogika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogics of creative personality formation in higher and general educational schools*, 51 (104), 541–549.
11. Шанскова Т. І. Особливості сучасної професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю в умовах другої вищої освіти в Україні. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2014. Vol. II (8). Вип. 16. С. 131–135.
Shanskova, T. I. (2014). Osoblyvosti suchasnoi profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv humanitarnoho profilu v umovakh druhoi vyshchoi osvity v Ukraini [Features of modern professional training of humanitarian specialists in conditions of the second higher education in Ukraine]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogics and Psychology*, II (8), 16, 131–135.
12. Ярмонова І. О. Соціальні функції освіти та особливості їх реалізації в закладу професійної (професійно-технічної) освіти. URL : <https://vseosvita.ua/library/socialni-funkcii-osviti-ta-osoblivosti-ih-realizatsii-v-zakladu-profesijnoi-profesijno-tehnicnoi-osviti-184882.html>
Iarmonova, I. O. Sotsialni funktsii osvity ta osoblyvosti yikh realizatsii v zakladu profesiinoi (profesiino-tekhnicnoi) osvity [Social functions of education and features of their implementation in the institution of professional (vocational) education]. Retrieved from <https://vseosvita.ua/library/socialni-funkcii-osviti-ta-osoblivosti-ih-realizatsii-v-zakladu-profesijnoi-profesijno-tehnicnoi-osviti-184882.html>

Burak V.

ORCID: 0000-0001-9085-9000

Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor at the Department
of hotel-restaurant and tourist business,
Kherson State University,
(Kherson, Ukraine), E-mail: burak_valia@ukr.net

DIVERSIFICATION OF PROFESSIONAL TRAINING FUNCTIONS OF FUTURE SPECIALISTS IN HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Based on our own research, it is determined that professional training of future specialists in hotel and restaurant business is an organized, continuous and purposeful process of formation and development of professional competencies necessary for professional activity, which is carried out in higher education institutions of various forms of ownership and aimed at getting qualifications in accordance with the educational and professional programs of educational levels «bachelor» and «master» specialty 241 Hotel and restaurant business. A brief description of functions of professional training of future specialists in hotel and restaurant industry was carried out, taking into account our defined approaches to professional training of these specialists, including: competence-activity (educational-evolutive, advanced-prognostic, integrative functions), practice-oriented (adaptive, diagnostic-corrective, design and modeling functions), technological (technological, environmental, safety and recreational functions), individual-personal (value-oriented, reflexive-motivating and differentiation function), culturological (worldview-civic, moral-ethical, communicational functions).

The purpose of the article is to investigate and theoretically substantiate functions of professional training of future specialists in hotel and restaurant business in higher educational institutions and their diversification in modern economic conditions.

Methodology. In the process of theoretical and methodological research on the problem of defining and substantiating functions of professional training of future specialists in hotel and restaurant business in higher educational institutions theoretical methods (analysis and synthesis, idealization, abstraction, analogy, extrapolation, generalization, system approach, systematization) and empirical research (analysis of data from literature sources) were used. Methods of theoretical and empirical research were used to understand the essence of the concept of «function», «diversification»; to study and generalize their characteristics; to generalize main trends in training of highly educated specialists.

Scientific novelty lies in the study and theoretical substantiation of functions of professional training of future specialists in hotel and restaurant business in higher educational institutions and their diversification in modern economic conditions, taking into account our approaches to professional training of these specialists, including: competence, practice-oriented, technological, individual-personal, culturological.

Conclusions. The process of professional training of future specialists in hotel and restaurant business takes place with the help of our defined approaches to perform the selected functions, which ensures its quality and balance.

Key words: professional training, specialist, hotel and restaurant business, functions of training.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2021

Рецензент: доктор педагогічних наук **Н. С. Бордюг**